

SADRŽAJ

Knjiga kao branik kulture.....	5
Knjiga kao najbolji odgovor.....	7
Značajan doprinos reafirmaciji sunneta u svakodnevnom životu Bošnjaka.....	9
POSVETA.....	13
Uvod.....	15
Sunet i hadis.....	17
DEFINICIJE HADISA I SUNNETA.....	18
Jezičko značenje riječi hadis.....	18
Terminološko značenje riječi hadis.....	18
Jezičko značenje sunneta.....	18
Terminološko značenje sunneta.....	20
Sunnet u definicijama fakiha – šerijatskih pravnika.....	21
Sunnet kod učenjaka akaida i usulid -dina (apologetičari, teolozi).....	21
Definicija sunneta kod hadiskih stručnjaka.....	21
Orijentalističko definiranje sunneta.....	22
Orijentalisti i hadis.....	22
Razlika između sunneta i hadisa.....	26
Značaj sunneta.....	28
Sunnet kao izvor zakonodavstva i usmjeravanja.....	31
Kur'an o sunnetu.....	32
Hadisi o sunnetu.....	35
Konsenzus (idžm'a) o sunnetu.....	37
Adeti i urf.....	39
Uvod.....	41
Definicija urfa i adeta.....	42
Definicija urfa.....	42

Etimološko značenje riječi ‘urf	42
Terminološko značenje riječi ‘urf	43
Definicija običaja	43
Etimološko značenje riječi adet	43
Terminološko značenje adeta	43
Podjela običaja.....	45
Govorni običaji	45
Običaji u postupcima (praktični običaji)	46
Podjela običaja obzirom na nastanak.....	46
Običaji naspram šerijata	47
Običaji kao šerijatski argument	47
Hanefijski mezheb.....	48
Malikijski mezheb	48
Šafijski mezheb	48
Hanbelijski mezheb.....	49
Kur’an o argumentaciji običaja	49
Sunnet o argumentaciji običaja	51
Uvjeti za prihvaćanje običaja kao argumenata	52
Zaključak	54
Novotarija i običaji	55
Uvod.....	57
Hadisi o novotarijama	58
Definicija novotarije	60
Jezička definicija novotarije	60
Terminološko značenje novotarije.....	61
Argumenti zastupnika prvog stava	62
Argumentacija drugog pravca	63
Razrada definicija.....	65
Podjela novotarija	67
Novotarija koja je neophodna (vadžib)	67
Pohvaljena novotarija.....	68

Zabranjena novotarija.....	69
Pokuđena novotarija	69
Novotarija koja je dozvoljena.....	70
Druge podjele novotarija.....	70
Zabranjena novotarija (bid'a-i mezmume).....	70
Pohvaljena novotarija (bid'al-hasene)	72
Šerijatska potpora argumentaciji neophodnosti el-bid'atul- hasene:	73
Učenjaci o bid'atu.....	74
Imam Šafija o novotarijama.....	75
Imam Hafiz Ibn Hadžer el-Askalani.....	75
Imam 'Iz ibn 'Abdu's-selam	76
Imam hafiz Zejnuddin ibn Redžeb.....	77
Primjeri novotarije.....	79
Klanjanje džume-namaza na više mjesta	84
Proširenje Poslanikove džamije i obuhvaćanje njegovog kabura... 85	85
Izgradnja munara	85
Nastanak raznih naučnih disciplina.....	85
Nastanak nauke o kiraetima.....	86
Primjeri zabranjenih novotarija	86
Novotarija odvajanja vjere od države	86
Optuživanje muslimana da su nevjernici i mušrici.....	87
Poređenje nekoga sa Allahom, dž.š.	87
Novotarije u vezi kabura	87
Smatranje nekih islamskih propisa prevaziđenim.....	88
Uslovi da se neka pojava tretira novotarijom.....	88
Posebni uslovi bid'atul -hasene.....	88
Status bid'ata (Hukmu bid'at)	89
Zaključak o novotarijama	90
Slijedenje vjere i napredak dunjaluka.....	90
Historija Bošnjaka	93

Uvod.....	95
Porijeklo Bošnjaka	98
Bošnjaci su od Bosne	98
Slovensko porijeklo	100
Ilirski element kod Bošnjaka.....	103
Genetika ne poznaje administrativne granice	104
BOŠNJACI I BOGUMILSTVO	107
Vjera u Bosni i Hercegovini prije Turaka	107
Stećci kao nišani	115
Prelazak na islam.....	116
Janičari - zarobljenici ili dobrovoljci.....	127
Prihvatanje islama je bilo dobrovoljno.....	129
Bošnjaci i običaji	133
Običaji oko ženidbe:	134
Uvod	137
Bošnjačka porodica.....	141
Odabir bračnog druga	143
Vjeridba (zaruka, hitbe)	145
Pogledi	146
Osamljivanje sa vjerenicom.....	147
Zabranjeno je vjeriti djevojku koja je već vjerena.....	149
Odabir	150
Vjeridba u Sandžaku	151
Čin šerijatskog vjenčanja.....	153
Dobrovoljni pristanak oba supružnika.....	153
Odobrenje roditelja ili staratelja	153
Svjedoci.....	154
Mehr	155
Iznos mehra.....	156
Prva bračna noć.....	160
Klanjanje nafile i učenje dove.....	160

Svadbena gozba (el-velime).....	162
Svadba u bošnjačkim običajima.....	165
Svadba u Sandžaku.....	165
Izmirenje	168
Bošnjački običaji kod ženidbe	170
Drugi običaji kod ženidbe.....	173
Djeveri (kumstvo)	173
Boščaluk	174
Zasađivanje voćki.....	176
Brak između bajrama.....	176
Uručivanje Kur'ana mladoj pri ulasku u mladoženjinu kuću.....	177
Raspripremanje posteljine poslije prve bračne noći.....	178
Udaja muslimanki za nemuslimane	178
Odgadanje ženidbe sinova	179
Odgadanje udaje kćerki.....	179
Ašikovanje.....	179
Običaji u vezi s novorođenčecom.....	183
Običaji kad se dijete rodi	185
Propisi kod rođenja djeteta i običaji koji ih prate.....	186
Odabir lijepog imena	186
Učenje ezana	188
Tahnik.....	191
Tahnik kod Bošnjaka	192
Akika	192
Akika može biti žekna ili ovan.....	194
Brijanje glave djetetu	194
Čestitanje na novorođenčetu	195
Izgovaranje riječi Mašallah kod novorođenčeta	195
Zahvala na blagodati djece.....	196
SUNEĆENJE (HITAN).....	197
Sunećenje u šerijatu	197

Sunećenje muške djece – Poslanikova praksa	197
Koristi sunećenja.....	199
Zdravstvene koristi sunećenja.....	201
Sunećenje u bošnjačkoj tradiciji.....	201
Veselje povodom sunećenja.....	202
Negativnost u bošnjačkim običajima oko sunećenja.....	203
Postupci sa djecom koji odstupaju od islamskog učenja.....	204
Slavlje zbog rađanja djeteta na haram način	204
Slavlje i radost uz konzumiranje alkohola.....	205
Žaljenje zbog pola djeteta.....	206
Nadijevanje neislamskih imena	207
Konci, zubi i druge stvari koje se kače djetetu.....	208
Gatanje, slijevanje strave, zapisi itd.	209
Zadavanje djeteta bez vođenja računa na uspostavljanje srodstva	211
Cijepanje košulje ocu kom se rodi dijete	212
Običaji kod bolesti	213
Bolest i liječenje	215
Postupci kod bolesti	217
Obilazak bolesnika	218
Ponašanje tokom obilaska bolesnika	219
Upućivanje dova za izliječenje	221
Obilazak bolesnika u bošnjačkoj tradiciji	222
SMRTNI SLUČAJ	225
Uvod	227
Nastupanje smrti.....	228
Okrenuti bolesnika ka kibli na desnu stranu	228
Učenje kod samrtnika	229
Izgovaranje Šehadeta	229
Postupci kod nastupanja smrti.....	229
Zatvoriti oči.....	230
Pokrivanje umrloga.....	230

Smirenost i tišina	231
Ubrzati kupanje	232
Na'j – obavjest o smrti	232
Ozvučenja i obavještavanje o smrti	234
OBAVLJANJE DŽENAZE-NAMAZA	236
Vrijednost dženaze-namaza	236
Priprema za dženazu.....	237
Gasul.....	237
Oblačenje ćefina.....	238
Poljubiti mrtvoga	240
Dženaza-namaz.....	241
Šta se uči tokom obavljanja dženaze.....	242
Nošenje mejita	244
Pohvaljeno je ostati do ukopavanja mrtvoga.....	246
Neparan broj safova.....	247
Spuštanje u kabur.....	247
Učenje Kur'ana i dove za mrtvoga na mezaru	248
Talkin	251
Zasađivanje svježih biljaka.....	253
OBIČAJI KOJI PRATE SMRTNI SLUČAJ I DŽENAZU	254
Pomaganje porodice	254
Poželjan je veliki broj klanjača	254
Predavanje rahmeta mrtvima.....	255
Pristojno ponašanje na dženazi.....	256
Posjećivanje mezarja	257
MEVLUDI, KELIMEI-TEVHID	260
Halke zikra i tevhidi	260
Obilazak porodice u povodu smrtnog slučaja	261
Izgradnja nišana	262
Postavljanje fotografija na nišane.....	265
Zidanje na mezarima.....	266

Pripremanje jela na dan dženaze	266
Druge novotarije kod dženaze.....	267
Običaji kod izgradnje:	277
Utjecaj islamske civilizacije na arhitekturu Bošnjaka.....	278
IZGRADNJA KUĆA	282
Značaj kuće u islamu.....	282
Izgradnja kuća.....	282
Duhovnost u kulturi izgradnje kod Bošnjaka	283
Okretanje prema kibli	283
Blizina džamiji.....	284
Izgradnja kuće i komšiluk.....	284
Ostavljanje prolaza	285
Podjela prostorija u kući.....	285
Selamluci – haremluci	285
Kuhinja	286
Divanhana.....	286
Čardak – musafirska soba.....	286
Banjica – hamamdžik	287
Avlija	287
Čistoća – osnovno svojstvo bošnjačke kuće.....	287
RUŽNI OBIČAJI KOD IZGRADNJE	290
Klanje kurbana i prskanje krvi na temelje kuća	290
Tijesna izgradnja	290
Izgradnja pretjerano velikih kuća	290
IZGRADNJA DŽAMIJA	291
Značaj džamija.....	291
Džamije kao Allahove kuće.....	292
Nagrada za onoga ko izgradi džamiju	292
Izgradnja džamija u bošnjačkoj tradiciji.....	293
Tradicija uvakufljenja parcele i gradnja džamije kod Bošnjaka	294
Džamija za dušu umrloga	294

Čist imetak u časne svrhe.....	295
Džamije kao simbol bošnjačkog opstanka.....	295
Džamije u bošnjačkoj poeziji.....	295
Okrilja bošnjačke etike.....	299
Musafir u bošnjačkoj tradiciji	301
Gostoprimstvo prema komšijama	303
Neophodnost odazivanja na poziv	305
Post ne treba spriječiti u odazivanju na poziv.....	306
Lijepi običaji kod posjeta	308
Ukazivanje počasti starijima	308
Gostinska soba.....	308
Gostoprimstvo nemuslimana.....	309
Način ulaska	310
Ne razdvajati dvije osobe bez njihove dozvole.....	311
Ne zauzimati tuđe mjesto	312
Pozdrav sa gestikulacijom: ruka na prsima.....	312
Poljubac u ruku roditelja i starijih osoba.....	312
„Allah emanet!“	312
Ukazivanje poštovanja ustajanjem.....	313
Ustajanje iz poštovanja prema učenima i starijima.....	314
Međusobno oslovljavanje	314
Poklon.....	315
RUŽNI OBIČAJI KOD POSJETA.....	317
Rukovanje.....	317
Gostoprimstvo ima granice.....	318
Na skupove ne treba ići nepozvan	319
Nenajavljene posjete	320
Selektivne posjete	320
Obilasci u pokuđenim periodima	321
Nedolično ponašanje	323
Nedozvoljeno osamljivanje.....	323

Polivanje vode za onima koji odlaze.....	324
Suvišan govor	324
Hadisi o obilascima u povodu ženidbe	325
DRUGI ADETI KOD ZIJARETA	326
Okretanje obuće gostima	326
Donošenje i primanje hedija kod zijareta.....	326
Pripremanje posebne hrane	326
Okupljanje rodbine kod kuće gdje ima musafira.....	326
Posebni datumi u bošnjačkoj tradiciji	327
Blagdani iznikli iz islamske kulture	327
Bajram.....	327
Mevlud.....	327
Mubarek večeri.....	327
Praznici koji nisu dio islamske kulture.....	327
Uvod	329
Adabi bajram-namaza	330
Okupati se radi bajrama	330
Obući najljepše odijelo	330
Pojesti nešto i popiti prije izlaska radi namaza ramazanskog bajrama.....	331
Sadakai-fitr se daje prije klanjanja bajram-namaza	332
Klanjanje bajram-namaza na musali.....	332
Učenje tekbira na putu do džamije.....	333
Učenje tekbira tokom kurban-bajrama	334
Odlazak na bajram-namaz pješice	334
Izmijeniti put pri povratku sa bajramskog namaza	335
Čestitanje bajrama	335
Udjeljivanje milostinje.....	336
Klanje kurbana	336
Požuriti sa klanjem kurbana.....	337
Kurban za umrle.....	338

Zijareti komšija, rođaka i prijatelja	338
Bajramski običaji i njihova vjerska utemeljenost	339
Negativne pojave tokom bajrama	342
Izostanak duhovne dimenzije	342
Skraćivanje bajrama.....	343
Selektivni obilasci	343
Ramazan - mjesec milosti i spasa.....	344
Ramazanski post	347
Ramazan u tradiciji Bošnjaka	348
Priprema za ramazan.....	349
Oglašavanje nastupanja ramazana.....	349
Mukabele	350
Teravih-namaz	350
Ramazan u Sandžaku	351
Noćni namaz	351
Iftari.....	352
Darežljivost	352
Mevlud u bošnjačkoj tradiciji i njegova šerijatska utemeljenost..	354
Historijat mevluda	356
Status mevluda	357
Mevlud kao pohvaljena pojava	358
Vjerovjesnikovo rođenje - najveća blagodat nama.....	359
Kritičari mevluda.....	359
Odgovor na kritike	360
Savremenici o mevludu	361
Stav imama Kardavija.....	361
Mevlud danas.....	363
Mevlud u svakoj prilici	364
Sumnjivi tekstovi	365
Mješoviti skupovi i nedolično ponašanje	365
Anketa o mevludu.....	365

Zaključak o mevludu	367
ODABRANE VEČERI (mubarek-večeri)	368
Lejletur-regaib	368
Lejletul-Miradž	369
Isra i miradž kod Bošnjaka.....	378
Lejletul-berat.....	۳۷۸
Lejletul-kadr.....	۳۸۱
Lejletul-Bedr	383
OSTALI VJERSKI BOŠNJAČKI PRAZNICI	385
Nova hidžretska godina.....	385
Jevmul-ašura.....	386
Ašura kod Bošnjaka.....	388
PRAZNICI KOJI NISU DIO ISLAMSKE KULTURE	391
Nova godina	392
Djeda Mraz – Sveti Nikola	393
Đurđevdan - Ilin dan - Mitrov dan	394
Neki oblici sujevjerja zastupljeni na našim prostorima.....	396
Zaključak o blagdanima/praznicima.....	398
Kardavi o proslavi tuđih praznika.....	399
Zaključak rada	403
Obimnost tematike.....	403
Dominantan utjecaj islama na Bošnjake.....	406
Literatura.....	411
O autoru	423